

Historische Kring Baerne

Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377
e-mail:
hist.kringbaerne@zonnet.nl
Internet:
www.home.zonnet.nl/
hist.kringbaerne

Ereleden

J.M. v.d. Brink-van Wijkvliet
H. Bronkhorst †
mr. C.C.M. Collard †
P.H. Kuijt-Smit

Voorzitter

T. Stein
Uytenbosch 22
3743 JD Baarn
tel. (035) 5420725

Algemeen Secretaris

J. Veldhuysen-Hogenaar
Pr.Hendriklaan 30
3743 KB Baarn
tel. (035) 5430479

Penningmeester

G.B. Roskamp-Nijenhuis
Spoorstraat 7
3743 EG Baarn
tel. (035) 5423483

Overige bestuursleden

J. van Berkum

tel. (035) 5415949
P.H. Feitz
tel. (035) 5414794

Werkgroep Oudheidkamer

Vacature
tel. (tijdelijk)
(035) 5430479

Werkgroep Oude Begraafplaats

M. Karssemeijer (aspirant)
tel. (035) 5417922

Werkgroep Archeologie

J.W.A.A. van der Laan
De Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

Werkgroep Baerne

A. Twigt
Stationsweg 51
3743 EM Baarn
tel. (035) 5415314

Ledenadministratie

H.J. Kroon
Drakenburgerweg 27
3741 GK Baarn
tel. (035) 5413001

Redactie Baerne

F.J. Booy
G. Brouwer
A. Twigt

Bezoekadres en bezoektijden Oudheidkamer

Hoofdstraat 1 Baarn.
Ingang via de bibliotheek, lift naar
jeugdbibliotheek. Op woensdagen
van 14.00 tot 16.00 uur en op za-
terdagen van 11.00 tot 13.00 uur.
Voor informatie of een afspraak
kunt u tijdens openingsuren bellen
met (035) 5430377 of een e-mail
sturen: hist.kringbaerne@zonnet.nl

Contributie

Per adres: minimaal € 14,- per jaar

Verzendkosten buiten Baarn

Bij betaling van de contributie
a.u.b. uw vrijwillige bijdrage in de
verzendkosten overmaken.
Postbankrek.nr.: 41.92.133
Losse verkoop *Baerne*: € 2,50
Verkrijgbaar bij:
Boekhandel Den Boer, Laanstraat 69,
Baarn en de VVV/ANWB, Brinkstraat
12, Baarn

Niets uit deze uitgave mag worden verveel-
voudigd en/of openbaar gemaakt door middel
van druk, fotokopie, microfilm of op welke
wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de redactie.
Het tijdschrift *Baerne* komt mede tot stand
door BakkerBaarn

INHOUD

	pag.
Van de redactie	2
In Memoriam Hans Bronkhorst	3
Het Baarnse Bos: een bos met verborgen kwaliteiten	6
Actueel van toen	17
Soest en Baarn samen tegen de PTT	22
Een ondernemende familie van stand (dl 1)	25
Verenigingsnieuws	32

voorzijde omslag: Berceau in het Baarnse Bos (foto coll. HKB)

VAN DE REDACTIE

Op 23 december 2007 werd de familie van Hans Bronkhorst, deze vereniging en opnieuw de redactie van dit blad zwaar getroffen. Namelijk door het overlijden van Hans. Hans was erelid van de vereniging en bijna 25 jaar actief lid van de redactie.

Wie de publicaties ziet en leest, die Hans in die bijna kwart eeuw schreef voor *Baerne*, is geïmponeerd door de veelheid, maar meer nog door de kwaliteit ervan. Zijn onderwerpen waren van velerlei aard en altijd goed. Geen wonder, als je weet hoe zijn werkzame leven eruit zag. Voordat Hans zich aansloot bij de redactie van dit tijdschrift was hij journalist en werkzaam bij *De Tijd*.

De laatste maal dat Hans kon bijdragen aan *Baerne*, was in het decembernummer van vorig jaar, met het artikel 'Post, telegraaf en telefoon in Baarn'. Hans zelf heeft de verschijning van dat nummer niet meer bewust kunnen meemaken.

Namens het bestuur van de Historische Kring Baerne schreef Piet-Hein Feitz een In Memoriam. Van de kant van de redactie deden dat Tineke Biemans en Gerard Brouwer.

Verder in dit nummer een bijdrage van de Soester journalist Jan van Steendelaar, die behalve over zijn woonplaats veel over Baarn kan vertellen. Ook dit artikel gaat over de PTT.

Een tweetal lange artikelen, van Frits Booy en van Gerard Brouwer, de laatste over het eind november 2007 verschenen boek over 'ons' unieke bos, Het Baarnse Bos dus, en een eerste deel van het gesprek dat Booy in 2002 had met de heer J.A.M. ('Joop') Sterneberg.

Ook in dit nummer de rubriek Actueel van toen, een oude foto van de meisjesschool Erica met een oproep aan de leden (en andere lezers) om ons namen van de kinderen op deze foto te laten weten, het programma van de vereniging en een tweetal boekbesprekingen van pas verschenen boeken over Baarn en omstreken.

In het verenigingsnieuws staat een aankondiging van een in 2007 verschenen boek over oude kloosters in Utrecht. Het ongetwijfeld interessante boek is geschreven door Charlotte J.C. Broer en is **uitsluitend voor onze leden** met korting te bestellen bij de auteur. Zie voor verdere gegevens het verenigingsnieuws.

Het bestuur nodigt alle leden van harte uit voor de Algemene Ledenvergadering op 27 maart 2008 in 'De Speeldoos'. Zie het inlegvel in dit nummer.

Op dit moment zijn in de Oudheidkamer bijzondere merklappen te bekijken, waarvan een deel afkomstig is uit de eigen collectie van de kring, andere – voor de duur van de tentoonstelling – in bruikleen zijn afgestaan door particulieren. Onder leiding van Jo van de Brink hebben de dames en heren vrijwilligers een interessante tentoonstelling gemaakt (zie ook de foto). Plaatsgenote Liesbeth Veldhuysen heeft enkele merklappen, kunstzinnig door haar geknipt, aan de expositie toegevoegd. De tentoonstelling is elke woensdag van 14.00-16.00 uur en elke zaterdag van 11.00-13.00 uur geopend. Plaats: de Oudheidkamer, naast de jeugdbibliotheek (souterrain) aan de Hoofdstraat. Tot eind mei a.s.

gb

Een van de op de tentoonstelling getoonde merklappen (foto HKB)

IN MEMORIAM HANS BRONKHORST

door Gerard Brouwer

Hans kwam bijna dagelijks ons huis voorbij, Feem voortduwend in haar rolstoel. Hij, zo zei hij me, had deze route gekozen om vanaf de Amaliagaarde waar zij sinds enige jaren woonden, via de Oude Utrechtseweg, de Sophialaan en de Karel v.d. Heydenlaan heuvelafwaarts terug te gaan naar hun appartement. Die weg was voor hem het minst inspannend. Soms belde hij aan, op die bijna dagelijkse wandeling, om de tijdschriftenmap af te geven. Dat gebeurde de laatste tijd helaas niet meer. Het was te vermoeiend en te tijdrovend voor hem geworden de bladen te lezen.

Ik herinner me van Hans dat hij altijd opbelde om te complimenteren met weer een uitgave van *Baerne*. Of hij daaraan had meegewerkt (tot voor een jaar geleden meestal wel) of niet. Daarin was hij trouw en ouderwets attent. Een heer.

Zijn artikelen in ons tijdschrift muntten steeds uit in lezenswaardigheid. In de bijna 25 jaar dat hij deel uitmaakte van de redactie van *Baerne*, lag vooral de laatste jaren de nadruk op artikelen uit Baarns grijs verleden, in tegenstelling tot de bijdragen van bijv. Jaap en Frits, die zich in de recentere geschiedenis afspeelden. Hans was journalist en dat konden we lezen!

Elk verhaal was goed, bondig, interessant, doorwrocht en zorgvuldig gedocumenteerd. Hans schreef geen woord te veel.

Hans heeft zijn laatste 'pc-vrucht' niet meer kunnen lezen. Dat is erg spijtig. Wij konden niet voorzien dat hij in oktober jl. in hun flat een noodlottige val zou maken, zou worden opgenomen in het ziekenhuis en niet meer thuis zou komen. De laatste weken in het ziekenhuis in Utrecht was hij amper of niet meer bij kennis. Zijn bijdrage aan *Baerne*, over 'Post, telegraaf en telefoon in Baarn' verscheen pas in het decembernummer.

Hans overleed op 23 december 2007. Wij zullen hem erg missen.

Hans Bronkhorst (fotograaf onbekend)

IN MEMORIAM HANS BRONKHORST

door Piet-Hein Feitz

Toen ik lid werd van de Historische Kring Baerne (via Cees van de Steeg) kwam ik in het blad *Baerne* onder werkgroep Baerne de naam H. Bronkhorst voor het eerst tegen.

Later toen ik eerst met Jaap Kruidenier (van de redactie *Baerne*) en vervolgens met Bert Stomp (toen ook lid van de redactie *Baerne*) een aantal excursies heb mogen doen, kwam ik Hans regelmatig tegen.

Vaak kwam het notitieboekje uit de zak van zijn colbert om aantekeningen te maken, die later werden gebruikt om in de volgende *Baerne* een verslag te maken.

Hans was niet alleen aimabel maar ook erg correct, geen hoi! Piet-Hein, maar altijd een hand en een belangstellende vraag, waar je Hans ook maar tegenkwam.

Hans was tevens lid van de werkgroep jubileumboek *Van Baerne tot Baarn*, uitgegeven bij het 25jarig bestaan van de Historische Kring Baerne.

Hans schreef ook regelmatig in het tijdschrift *Tussen Vecht en Eem*.

Als waardering voor het vele leesplezier, waar veel onderzoek aan vooraf ging, was Hans erelid van de Historische Kring Baerne.

Ik weet zeker dat Hans door Jaap en redactieleden van de krant *de Tijd* boven wordt opgenomen om verslag te doen van het rooms-katholieke leven.

IN MEMORIAM HANS BRONKHORST

door Tineke Biemans

Toevalligerwijs vond mijn eerste kennismaking in 1987 plaats in Amaliagaarde bij mevrouw Elly Witsenburg.

Amaliagaarde waar Hans enige jaren geleden naar toe verhuisde.

Mevrouw Witsenburg vond, gezien haar hoge leeftijd, dat de redactievergaderingen het beste bij haar thuis konden plaatsvinden.

Ik ontmoette redactieleden, die in hoge mate in geschiedenis waren geïnteresseerd en in het bijzonder in de geschiedenis van Baarn!

Hans een erudiet en belezen man, Jaap Kruidenier een gemoedelijke brombeer maar een gepassioneerd Baarn vorser en mevrouw Witsenburg eveneens begiftigd met schrijfkwaliteiten. Zij zorgde voor een gezellige avond met koffie en een drankje.

De redactievergadering die 'niet werd geleid', maar waar en passant een onderwerp werd besproken, dat geschikt was voor *Baerne*.

Hans is eenendertig jaar lid geweest van de Historische Kring Baerne.

In de twintig jaar dat ik lid ben geweest van de redactie, heb ik Hans leren kennen als een warme en belangstellende man.

Vergaderingen vonden om beurten plaats bij de redactieleden en werden 'strakker' geleid, maar steeds met een onderton van gezelligheid.

Ik herinner me nog mooie zomeravonden in de tuin van Hans en Feem. Een tuin met vooral enorme bloeiende struiken hortensia's. Hans kon met moeite afstand doen van deze stek op de Eemweg toen hij noodgedwongen door de ziekte van Feem moest verhuizen naar Amaliagaarde.

Hans hield van rozen en hij gaf ze graag. Als ik jarig was stond hij op de stoep met een grote bos. Eens ging ik na mijn verjaardag op vakantie, zorgvuldig ingepakt ging zijn bos rozen mee. Deze verjaardag-vakantie-bos is in gefotografeerde staat naar Hans opgestuurd. Hans hield van dit soort communicatie. Laten zien waar je bent of bent geweest. Hans stuurde kunstkaarten van tentoonstellingen die hij had bezocht. Op zijn laatste kaart stond: 'Tot ziens of tot de volgende communicatie'.

Dat mocht niet zo zijn, met liefde zal ik aan Hans blijven denken.

Ik hoop voor de uitgedunde redactie van *Baerne*, dat zij waardige opvolgers zal vinden voor twee prominente leden, die zij zo kort na elkaar heeft verloren.

HET BAARNSE BOS: EEN BOS MET VERBORGEN KWALITEITEN

Een boekbespreking en meer

door Gerard Brouwer

Een maandagochtend in januari. Een wat waterig zonnetje. Het is droog, fris en er waait een flinke wind. Een rustige winterdag. In het Baarnse Bos zijn veel wandelaars met hun hond, twee Nordic wandelende dames en vier jonge Amazones op kleine paarden, afkomstig van de paardenboerderij Zonneveld. Geen ree of konijn te zien, wel een merel, een vinkje en wat houtduiven. In de brede greppel, links van de Wittelaan, ligt een laag water. Maar de Kurk in de Fles ziet er verwaarloosd uit, zoals het hele bos – volgens het in november 2007 verschenen provinciale rapport 'Het Baarnse Bos een

vorstelijk wandelpark' – 'sleets en op verschillende punten aangetast' is.

Kortom: het bos heeft een grondige opknappbeurt hard nodig. Aan de andere kant, aldus het rapport, heeft het bos ook sterke punten, en met name op het gebied van cultuurhistorie, tuinhistorie en landschapsarchitectuur. Het zijn punten die dit rijksmonument uniek maken.

En 'Hoe uniek het Baarnse Bos is', aldus het persbericht van de provincie Utrecht bij de presentatie van bovengenoemd rapport, 'besef je tijdens een wandeling.' En dat is goed te merken wanneer je al Googlelend de reacties ziet en leest, die enthousiaste bezoekers van het Baarnse Bos op Internet achterlaten. Op de website van Jan Everink staat o.a. het volgende: 'Wandelen door het Baarnse bos en omgeving is wandelen door een interessant stuk Nederlandse geschiedenis. Met name de 18de en 19de eeuw zijn zichtbaar aanwezig. Maar ook aan de liefhebbers van natuur en stilte heeft het Baarnse bos veel te bieden. Je kunt er flaneren over brede lanen met aan beide kanten statige beuken, maar je kunt er ook op ontdekking gaan over smalle kronkelige voetpaden die naar stille plekken leiden waar je niets anders hoort dan de wind en de vogels. Het Baarnse bos is uniek door zijn veelzijdigheid. Men kan er urenlang in rondwalen, maar men kan ook snel het bos in verschil-

lende richtingen doorkruisen om de historische bezienswaardigheden in de directe omgeving te bekijken. Men kan, zoals vermogende dames en heren dat deden in de 19de eeuw, een wandeling door de schaduwrijke berceau maken, of men kan bij de spiegelvijver of Grote Kom gewoon van de zon genieten en de eendjes voeren.'

Bijzondere bomen

Op Internet staat ook een vraaggesprek met Marten Toonder, dat verscheen in *Motief*, maandblad voor antroposofie van december 2000. Daarin staat onder meer: 'In 1965 verhuisde Toonder naar Ierland, naar een groot huis aan de oostkust waar hij nu nog steeds woont. Phiny overleed er, na een kwart eeuw. Later trouwde Toonder voor een tweede keer, met Tera de Marez Oyens. Ook zijn tweede vrouw overleeft hij. 'Phiny herkende in Ierland meteen wat ze ook al in het Baarnse bos beleefd had, maar hier was en is het nog veel sterker. Als je in een bepaalde stemming bent, vooral een beetje een droefgeestige, en je gaat lopen, je ruikt de bomen, kun je er niet omheen. Nu in dit jaargetijde is het helemaal sterk, met al die kleuren. Phiny had daar een speciaal gevoel voor en dat heeft ze haar hele leven gehouden. Maar het Baarnse bos was wel het begin. Je had daar van die oude bomen, zeker honderden jaren oud, die zo vreemd en kronkelig waren, met gaten, waar je met open ogen en open mond naar stond te kijken. Je vermoedt dat daar iets in zit, dat daar iets in leeft.

En dat geheimzinnige heb je hier in Ierland aan de lopende band, hier heet dat een volkje de Shee.'

In het Slingerbos, vlakbij de Koningslaan, staan nog monumentale eiken, waarvan sommige door hun 'vorstelijkheid', ouderdom en niet meer te lezen inscripties in de bast de aandacht trekken.

Aan de andere kant van het Baarnse Bos, is in het kreupelhout naast het rijwielpad van de Van Heutszlaan het gedenkteken voor Ernst van Kempen. Een sober kruis en een steen. Elk jaar worden er op St. Jorisdag door padvindsters bloemen gelegd, ter nagedachtenis aan de door de Duitsers vermoorde 22-jarige Nederlander.

Het gedenkteken in het Baarnse Bos voor Ernst van Kempen (foto Gerard Brouwer 2008)

Eveneens staan op Internet vele, soms opmerkelijke foto's van het Baarnse Bos. Kunstenaar Annemiek van der Kuil schrijft bij de door haar gemaakte zwart-wit opnamen (ze kunnen worden besteld) van bomen in het Baarnse Bos: 'Bomen staan daar maar. Zo gewoon. Staan we wel eens stil hoe ze er altijd staan, wat wij ook doen? Ook als we slapen of werken, lief of ruzie hebben, dag en nacht. Eigenlijk wel bijzonder.' Zij heeft gelijk, het is bijzonder, het bos is soms zelfs geheimzinnig. Een van die plekken is De Fles, met moeilijk toegankelijk kreupelhout, donker, geheimzinnig. Een plek waar ik – vele jaren geleden – een groepje reeën zag. De enige keer dat ik in het Baarnse bos deze mooie dieren aantrof.

'Goudvissenkom'

Het bos waarin zelfs – aldus een bericht in *De Gooi- en Eemlander* in de zomer van 2007 – duizenden goudvissen zwommen. En wel in de Grote Kom. Een aantal dat naderhand trouwens uit de duim bleek te zijn gezogen.

'Baarn - Daar is-ie dan, de mysterieuze goudvisman. De man achter de oranje visjes die deze zomer uit het niets opdoken in de Grote Kom in het Baarnsche Bos. Tenminste, als hij het echt is. Want al die duizenden vissen die nu in de bosvijver zwemmen, nee, die heeft hij er niet ingegooid. Het waren er maar een paar. Vijf om precies te zijn. Voor tien euro gekocht bij

een winkel in Baarn. „Misschien dat er een zwanger was.”

Hij meldde zich als Goldfish via deze site. Hij wil best vertellen hoe en wat, maar dan niet met zijn naam erbij. Wil geen rottigheid met Staatsbosbeheer. En nee, bewijzen kan hij ook niets. Maar hij klinkt alsof hij het meent.

„Het was gewoon een grap. Samen met een vriend. Leek ons wel een leuke stunt.”

Eind juni kochten ze voor tien euro vijf vissen. „Expres grote gekocht, we dachten dat die de meeste kans hadden om het lang vol te houden.” 's Avonds laat naar het bos om ze los te laten. „Kwamen we een auto met de boswachter tegen, en twee agenten in een onopvallende auto. Alsof ze getipt waren. We schrokken ons te pletter.”

De 24-jarige Baarnaar en zijn vriend kregen die avond nog een onaangename verrassing te verduren. „We zaten bij het water, zagen we allemaal kleine oranje visjes zwemmen, heel dicht bij elkaar. En wij dachten nog wel origineel te zijn.” Maar de boswachter, toch in de buurt, vertelde dat er best wat kuit meegekomen kon zijn aan de poot van een reiger. „Klonk wel plausibel.” Na een praatje met agenten en boswachters gingen ze weer naar huis. Met de knikkende knieën van kwajongens die bijna zijn betrapt, én met de vijf vissen nog in het zakje. Een dag later gingen ze alsnog de grote goudvissenkom in het bos in.'

Eric Blok (r.) houdt inleiding bij de presentatie van het boek (foto Wilma Heideman, Staatsbosbeheer)

V.l.n.r. J. de Groot, burgemeester van Baarn, mevrouw A.H. Raven, gedeputeerde van de provincie Utrecht en mevrouw Y.J.P. Horsten van Santen, Staatsbosbeheer (foto Wilma Heideman, Staatsbosbeheer)

Berceau in het Baarnse Bos (foto coll. HKB)

'Art. 1.

Bij het ontmoeten van een der Leden van de Koninklijke Familie, en van Harer Majesteits Gasten van Vorstelijken Rang, wordt men verzocht, zooveel mogelijk zich langs zijpaden te verwijderen, of, waar dit ondoenlijk is, ter zijde van het pad te begeven, blijven stilstaan (manspersonen met ongedekt hoofd), totdat de Hooge Wandelaars Hunnen weg vervolgd zullen hebben. Bij het ontmoeten der Hooge Wandelaar is het tevens verboden: op banken, of langs het pad blijven zitten, de Hooge Wandelaars vooruit kijkend voorbij te lopen, te achtervolgen of op eenige wijze door blikken van nieuwsgierigheid, door geraas of anderszins, hinderlijk te zijn.¹

'Tufbessen'

Beheerder/opzichter Rein Berends is, aldus de *Gooi- en Eemlander* van 28 november 2007, stiekem toch wel een beetje trots. Want: "Na tientallen jaren zeuren bij jan en alleman is vrijdag toch maar mooi de presentatie 'Het Baarnse Bos, een vorstelijk wandelpark.'"

Op de wandeling, die hij met een groepje genodigden maakt, na afloop van de gastvrije boekpresentatie in de partytent, vertelt Berends enthousiast over 'zijn' bos. Zoals over het onderhoud, dat hij met vele vrijwilligers uitvoerde aan de bijzondere berceau. Ofwel – aldus een oude ansichtkaart

– ‘Het Engetje’. Met het rapport in de hand, uitkijkend voor plassen op het pad, gaat tussen licht en donker het gezelschap langs ‘De Eult’ de Wittelaan op, richting de Grote Kom. Af en toe staan we stil. Berends vertelt dan over de plannen tot herstel en die al zijn verwezenlijkt. We slaan rechtsaf de berceau (eiken en beuken) – enigszins ten onrechte nog zo genoemd, want van een met een loofgewelf overdekt wandelpad is weinig sprake meer – in. De berceau die in mijn jeugd veel voller was, heel wat dichter begroeid dus dan nu. Jonge, rechte boompjes ver-

vangen thans veel van de oude, grillige, knoestige bomen die toen het overdekt wandelpad vormden en destijds de koninklijke wandelaars beschutten tegen het felle zonlicht.

Om te voorkomen dat zij in de zomer bruin werden, lieten de eigenaren hoge bomen langs de lanen groeien. Een bruinverbrande huid duidde op werken in de buitenlucht, zoals boeren dat deden. Prinsessen mochten niet de schijn wekken dat zij dit eenvoudige werk deden.²

Beheerder/opzichter Rein Berends (met hoed) leidt een groep gasten rond in ‘zijn’ bos, na afloop van de presentatie (foto Wilma Heideman, Staatsbosbeheer)

We lopen naar de Lindekom. Lang geleden zwommen er kikkervisjes in de kom, die wij – onwetend als wij toen als achtjarige waren – niet met rust konden laten en in een potje mee naar huis namen. Zouden er nog kikkervisjes zijn? In de jaren vijftig van de vorige eeuw stond het water hoog, net zoals in de Grote Kom en in de sloten van 'De Fles'. Je kon je verbergen achter de bomen rond de Lindekom, er waren meer plekken in het bos waar je ongezien kon zijn. Het Baarnse Bos was op loopafstand van mijn ouderlijk huis. Het bos was een speelplek en een plaats waar struiken groeiden die wij gebruikten om groene 'tuffessen' te plukken. Prima geschikt om ermee door een koperen buisje te blazen, te tuffen.

Bijzondere namen

Het eerste gedeelte van het rapport *Het Baarnse Bos een vorstelijk wandelpark* bevat hoofdstukken over onder andere de bodemgesteldheid, de lanen, het Sterrenbos, de Kurk in de Fles, het Doolhof, het Sterrenbos en het Slingerbos. Wat een bijzondere namen! Ook het spoorweggravin door het Baarnse Bos wordt besproken. Het boek wordt extra aantrekkelijk doordat het rijkelijk met kleurenfoto's, van toen en van nu, is geïllustreerd. Aan de geschiedenis van het Baarnse Bos wordt in een groot, volgend hoofdstuk, ruim aandacht besteed. In dit hoofdstuk eveneens veel foto's. Ook het bosbeheer wordt in het rapport niet vergeten. De

vraag is natuurlijk of dat op dezelfde wijze moet worden voortgezet als de manier waarop dat in 2007 gebeurde.

Houtkap in het Baarnse Bos (foto Gerard Brouwer april 2007)

Er was in maart en april van dat jaar veel opwinding en ergernis bij Baarnaars over de werkzaamheden, hetgeen in de lokale pers tot uitdrukking kwam. De bosarbeiders en hun machines gingen, als je de berichten mag geloven, bepaald niet zachtzinnig om met de resterende bomen, struiken en paden. Het bos wordt eenmaal in de vier jaar beoordeeld op kap, maar dat wil niet zeggen dat er gerooid wordt.³

'Een bezoeker van het Baarnsche Bosch (let op de spelling, die afwijkt van het hier besproken rapport en die volgens Jan van der Laan de juiste is) zal zich vaak niet bewust zijn dat er een bijzonder landschappelijk monument betreden wordt. Een educatief bord bij de toegangen van het bos zou de aandacht kunnen

*vestigen op de cultuurhistorische waarde van het gebied waarin gewandeld wordt. De Archeologische Werkgroep Baarn acht zo'n informatiebord van cultuurhistorisch belang. De Werkgroep is bereid mee te werken aan een verantwoorde tekst voor zo'n educatief bord.*⁴

Het rapport bevat alle denkbare informatie over het 'vorstelijk', 80 hectaren grote, wandelpark. Aan een kroontje op de titelpagina van het boek is zelfs gedacht. Een geslaagd grapje van de vormgever.

Lezenswaardige rustpunten in de tekst zijn de inventarissen van de landerijen. Op bladzijde 59 bijvoorbeeld, staat in de marge een telling die men in 1757 maakte van beelden en bomen in het park en in de tuin. De opsomming vermeldt onder andere: 30 marmeren borstbeelden, 2 marmeren potten, een vaas, een ijzeren pot op een blauwe pedestal en 12 stenen borstbeelden op de hooizolder. Verder telde men 31 grote laurierbomen, 92 oranjebomen, 3 granaatbomen, 2 oleanders, 2 mirtusbomen, 2 olijfbomen en 2 jasmijnbomen. Deze telling zal wel verricht zijn omdat prinses Anna van Hannover in het jaar daarop De Eult kocht van Willem Deutz.

Buitengewoon interessant ook is het uittreksel van het rentmeestersarchief van het domein Soestdijk, een memorie van de landerijen en plantages die tot het paleis en domein Soestdijk behoor-

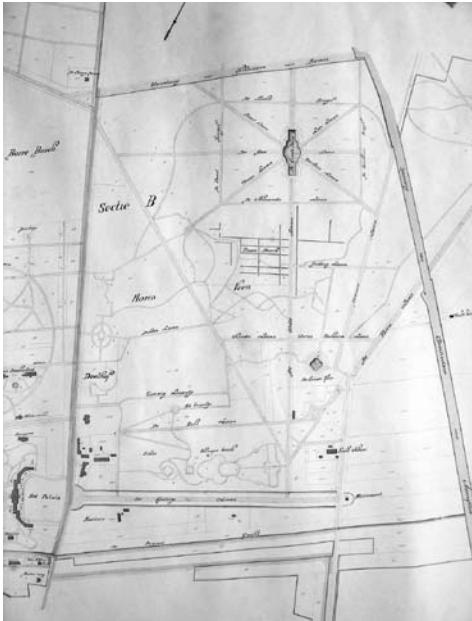
den. Het is opgemaakt over de periode 1775-1795 en bevat een verslaggeving van de veranderingen aan de percelen en gebouwen. Zie daarvoor de bijlage II van het rapport, op de bladzijden 155 tot en met 166.

*De wandeling van de verdwenen Eult naar de verdwenen hofstede Soestdijk, gaat dwars door het Baarnse bos, dat al zoveel kunstenaars inspireerde. Lodewijk van Deyssel wijdde er zijn poëtisch proza aan, M.C. Escher etste de plassen op een herfstig bospad en zelfs de jonge Vincent van Gogh verzuchtte na een wandeling bij zonsondergang door de lanen van sparren en beuken: 'Baarn, wat is het daar mooi.'*⁵

Waarde, betekenis en toekomst

Zonder twijfel de belangrijkste gedeelten van het rapport zijn de laatste twee hoofdstukken:

'Waarde, betekenis en toekomst' en 'Herstel van het vorstelijk wandelpark'. Landschapsarchitect en hoogleraar in de tuinkunst J.T.P. Bijhouwer wordt in het eerstgenoemde hoofdstuk geciteerd met zijn woorden uit het jaar 1946: 'Interessanter dan het park Soestdijk [...] is het overbosch de Eult.' De Eult, aldus het rapport, was in zijn ogen '... een van de plaatsen waar wij het zuiverst de sfeer van het 18e eeuwse buiten kunnen proeven, en waar wij de nobele verhoudingen het beste terug vinden.'

Kadastrale kaart van het Domein Soestdijk, situatie ná 1881-vóór 1886 (illustratie uit boek: blz. 8; met dank aan de uitgever)

Wanneer je niet beter weet, lijkt het Baarnse bos van buitenaf niet meer dan een verzameling bomen en struiken als vele andere. Maar het indrukwekkende lanenstelsel, de authenticiteit van de beide vijvers, de berceau en bijvoorbeeld het bijzondere rococo padenpatroon van het aan de zuidzijde gelegen Slingerbos, doen anders vermoeden. De sterke en zwakke punten van het bos worden opgesomd. Sterke punten zijn onder andere de cultuurhistorische waarde en de Frans-classicistische aanleg van het bos. Die – volgens de auteurs – een hoge architectonische

kwaliteit heeft en in Nederland op deze schaal uniek is. Ook het eerder genoemde padenpatroon in het Slingerbos is in ons land uiterst zeldzaam.

'Art. 2.

Het is verboden:

8. *kledingstukken in vijvers, of andere wateren te wasschen, of op, of langs de paden, of aan boomen, takken, of andere beplantingen te drogen te leggen, of op te hangen;*
11. *gemaskerd of gekostumeerd te zijn;*
17. *baldadig geraas te maken, of andere baldadigheden te plegen, voor het publiek hinderlijk, of voor bosschen en bijbehorende werken nadelig, of zich schuldig te maken aan de goede zeden kwetsende feiten.*⁶

Zwakke punten zijn onder meer de afwezigheid van de oorspronkelijke rijke decoratie en de veelheid aan attractieve elementen, het ontbreken van duidelijke entrees en de aanwezigheid van de dienstgebouwen van het paleis Soestdijk. Maar er zijn voldoende kansen voor dit bos, en met het noodzakelijke herstel van onder meer de rococo-aanleg 'ontstaat een vrijwel unieke situatie in Nederland die van grote waarde is voor de tuinhistorie.' 'De bedoeling', aldus de *Baarnsche Courant* van 3 december 2007, 'van de herstelplannen met aangepaste beheermaatregelen is deze bijzondere historische plekken' (waarmee onder meer de 'statige lanen' bedoeld worden) 'beter zichtbaar

te maken, oude stijlenmerken terug te brengen zodat het Baarnse Bos nog duidelijker een vorstelijk wandelpark wordt.'

Het Baarnse Bos in de herfst van 2007 (foto Wilma Heideman, Staatsbosbeheer)

Het boek besluit met een naar bosdeel gerangschikt overzicht van de noodzakelijke 'reparaties' aan het Baarnse Bos. Ook dit hoofdstuk werd weer ruim voorzien van afbeeldingen. De kostenramingen van het herstel ontbreken vanzelfsprekend niet. Opgeteld is het een bedrag van bijna 4 miljoen euro,

uitgezonderd de omgeving van de spoorlijn, die deels buiten het bos is. Daarvoor zijn de kosten van herstel niet bekend.

Met dit waardevolle rapport en het enthousiasme van Baarns burgemeester de heer J. de Groot, die bij het in ontvangst nemen van het rapport zei: 'We gaan samen werken aan de toekomst van het Baarnse bos' en de hoop uitsprak dat de gemeenteraad – naast de provinciale investering – geld voor het herstel wil vrijmaken, is er uitzicht op een echt 'koninklijk' Baarnse Bos!

Noten:

1. art. 1 van 'Uittreksel uit het reglement regelende de vrije wandeling in het niet omrasterde gedeelte van de bosschen in de Gemeente Baarn-Soestdijk, toebehoorende aan Hare Majesteit de Koningin-Moeder'. Zie ook p. 85 *Het Baarnse Bos een vorstelijk wandelpark*;
2. zie *Reformatorisch Dagblad* van 3 december 2007;
3. e-mail van Rein Berends d.d. 28 januari 2008;
4. zie *Het Baarnsche Bosch een zeldzaam monument*, p. 17;
5. zie *Baarnse luthoven en hun bewoners*, door Thera Coppens, De Prom, Baarn, 1990, ISBN 90 6801 247 9, p. 19;
6. deel van art. 2 van 'Uittreksel uit het reglement regelende de vrije wandeling in het niet omrasterde gedeelte van de bosschen in de

Gemeente Baarn-Soestdijk, toebehoorende aan Hare Majesteit de Koningin-Moeder'. Zie ook p. 85 *Het Baarnse Bos een vorstelijk wandelpark*.

Met dank aan Wilma Heideman, Roland Blijdenstijn, Rein Berends en Pim van Schaik.

Geraadpleegde literatuur:

- *Baarnsche Courant* van 7 november 2007 en 3 december 2007;
- *Uit de geschiedenis van Baarn*, door T. Pluim, facsimileherdruk, uitgave boekhandel Van de Ven, Baarn-Soest 1975;
- *Baarn in oude ansichten*, door F. Lammers, Europese Bibliotheek, Zaltbommel, MCMLXXV;
- *Van Baerne tot Baarn*, onder redactie van R.J. van der Maal en Y. van den Akker, Historische Kring 'Baerne', Baarn, 1999;
- *Het Baarnsche Bosch een zeldzaam monument*, tekst M.A. Romijn, historische geografie J.W.A.A. van der Laan, Archeologische Werkgroep van de Historische Kring Baerne, maart 2002;
- *Wandelingen door Gooi- en Eemland en Omstreken*, door prof. J.A. de Rijk e.a., Gijsbers & Van Loon, Arnhem, 1974;
- *Baarn zoals 't was*, door Jan van Steendelaar, uitgeverij René de Milliano, Alkmaar/Baarn 2007;
- *Baarnse luthoven en hun bewoners*, door Thera Coppens, De Prom, Baarn, 1990, ISBN 90 6801 247 9;
- *Het bijzondere van Het Baarnsche Bosch*, door M.A. Romijn, *Baerne* 27e jaargang nr. 3, september 2003, p. 13 en 14, Historische Kring Baerne.

Het Baarnse Bos een vorstelijk wandelpark, herstelplan voor een koninklijk bos, door Eric Blok, Caroline Brouwer en Klaas Bomert, redactie Roland Blijdenstijn, uitgave i.s.m. provincie Utrecht, Stokerkade cultuurhistorische uitgeverij, Amsterdam, ISBN 978-90-79156-023, NUR 521, € 17,50

Deze uitgave is een bewerking van het in opdracht van de provincie Utrecht, in samenwerking met Staatsbosbeheer, door SB4 Bureau voor Historische Tuinen, Parken en Landschappen opgestelde 'Herstelplan Baarnse Bos'(15 mei 2007).

ACTUEEL VAN TOEN

Dansinstituut „ONS MIERENNEST”
o.l.v. A. D. VAN KRALINGEN, leraar der Ned. Bond
van Dansleraren, erkend door het Departement van
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Aanvang Nieuwe Cursus
15 Sept. a.s.

Aanvang Inschrijving
15 Aug. a.s.

Het is ons een groot genoegen U te kunnen mededelen, dat ons Dansinstituut in de Gemeente Baarn zijn plaats gaat hernemen, echter nu in speciaal voor het onderwijs ingerichte zalen, waar U alle comfort en gezelligheid zult vinden, die voor een succesvol deelnemen benodigd zijn. Evenals voorheen zal het onderricht degelijk en grondig zijn, waardoor alle excessen vermeden zullen worden.

oud-leerlingen. Inschrijving vanaf 15 tot 31 Aug.
Nieuwe leerlingen. Inschrijving vanaf 1 Sept. tot 15 September.

Wij vestigen Uw aandacht op het feit, dat ook vorig seizoen velen teleurgesteld werden. Daarom: wacht niet, kom nu eens kennis maken.

SPREEKuur VAN 10 TOT 2 UUR
GEN. VAN HEUTSZLAAN 10, BAARN

Baarnsche Courant van 13 augustus 1946 (coll. BakkerBaarn). Met dank aan de uitgever

Smit & Delen

N O T A R I S S E N

Eemnesserweg 12, postbus 97, 3740 AB Baarn
Telefoon: (035) 541 33 21, telefax (035) 541 81 53
E-mail: notarissen@smit.delen.knb.nl

VEERKAMP
Bed & Linnen

LAANSTRAAT 91 3743 BD
BAARN 035 5413521
WWW.VEERKAMPBAARN.NL

Uw oude of nieuwe huis meesterlijk geschilderd?

SCHILDERSBEDRIJF

u.d. Horst

CANTONLAAN 1 - 3742 CH BAARN
TEL. (035) 542 28 93 - FAX (035) 543 02 58

Voor Baarn en omstreken van oudsher bekend

**Uw vloer
op maat bij**

MAAT parket

MAAT parket v.o.f.
Zandvoortweg 153
3741 BC Baarn
Telefoon 035 602 36 54
Fax 035 602 38 06

APOTHEEK JULIUS

Sinds 1886

M.A. Smulders - de Jong apotheker

**UW GENEESMIDDEL
ONZE ZORG**

Laanstraat 26, 3743 BG Baarn

Telefoon (035) 5412432

Fax (035) 5421021

E-mail apotheekjulius@ezorg.nl

www.apotheekjulius.nl

ERICA

LINGERIE & BADMODE

Voor deskundig advies

Voor grote maten

Nachtgoed en Dusters

Reuma ondergoed

Uw maat met de juiste cup A t/m H

Voor kleine maten

Voor hele grote maten

Badpakken en Bikini's

Heren ondergoed

En wij proberen het bijna onmogelijke mogelijk te maken

Laanstraat 71a, 3743 BC Baarn, Tel. 035 642 00 73

juwelier
van doorm

Brinkstraat 14 - 16 3741 AN Baarn
Tel.: 035 - 5413107 Fax. 035 - 5416963
✧ Al vier generaties lang liefde voor 't vak

NOTARISKANTOOR VAN DER HEIDE

Gerrit van der Veenlaan 1a (bij het station)

Postbus 117
3740 AC Baarn

Tel. (035) 542 01 45
Fax (035) 542 01 40

E-mail notaris@vanderheide.knb.nl

SOEST EN BAARN SAMEN TEGEN DE PTT

door Jan van Steendelaar

Het ingaan van het nieuwe jaar is een moment van bezinning. Bijna iedereen neemt zich wel iets voor. Stoppen met roken en afvallen staan al jaren nummer 1 op de lijst van goede voornemens, naast gezonder leven en minder drinken. Er zijn natuurlijk ook eenvoudiger waar te maken voornemens: meer sparen of minder uitgeven. Bijvoorbeeld door het opzeggen van het abonnement van de vaste telefoon. Steeds meer mensen gaan hiertoe over omdat de mobiele telefoon voor velen de huisaansluiting overbodig maakt.

Sinds de mobiele telefoon ook in Nederland gemeengoed is geworden, is de behoefte aan een vaste telefoon sterk verminderd, al zal deze nooit helemaal verdwijnen, al is het alleen maar omdat bedrijven er niet buiten kunnen. Over eventuele veranderingen in het vaste net zal niemand zich meer druk maken, in tegenstelling tot 75 jaar geleden. Want er mag dan tot ver in de vorige eeuw op velerlei gebied animositeit hebben bestaan tussen de gemeenten Soest en Baarn, het is ook wel eens voorgekomen dat ze samen ten strijde trokken. Dat was bijvoorbeeld in 1933 het geval, toen de PTT besloot het telefoonnet van beide gemeenten te scheiden. Op het eerste gezicht lijkt dat niet een besluit dat

aanleiding geeft tot een gezamenlijk protest hiertegen, maar het had toch nogal wat consequenties.

Monument 'De Naald', Torenlaan 19b (foto coll. HKB)

Soest en Baarn schreven de PTT dan ook 'dat het beste middel om te komen tot wereldvrede is wereldvrijhandel. Deze uitspraak richt zich tegen hoge tariefmuren van naburige rijken, omdat elkaar nodig hebben en re-

kening houden met elkaars belangen, inhoudt elkaar begrijpen en elkaar ontzien. In engeren zin geldt dit ook voor aan elkaar grenzende gemeenten, omdat door hoge tariefmuren het vanzelf gegroeide verkeer tusschen de gemeenten zou belemmerd worden. Zulks zal zich voordoen bij onze gemeenten Soest en Baarn. Deze loopen feitelijk in elkaar; óf langs de Nieuwe Steeg die geheel volgebouwd raakt, óf langs den Amsterdamschestraatweg. Zij vormen samen een zeer uitgebreid complex van ruim 27.000 inwoners (Soest 16.000, Baarn 11.000). Dat zij bij elkander behooren, bewijst wel dat zij een gezamenlijk telefoonnet hebben.

Maar nu is het Hoofdbestuur van de PTT op de onzalige gedachte gekomen om die saamhorigheid te verstoren. Met ingang van 1 April 1933 zullen er afzonderlijke netten komen voor Soest en Baarn, medebrengende een tariefverhoging van 300 pCt, met gelijktijdige spreektijdvermindering tot 3 min. (thans nog onbeperkt). Die hoge tariefmuren komen nu den vrede verstoren en het verkeer belemmeren tusschen Soest en Baarn. Wil men nu voortaan telefonisch spreken, dan dijt dit uit tot een interlocale aansluiting met den naasten buurman. In plaats van vergemakkelijking van het verkeer, wordt dit verstard, wordt de klok achteruit gezet zonder rekening te houden met bestaande, vanzelf gegroeide toestanden. Soest en

Baarn hebben veel gemeenschappelijke zaken en zelfs één gemeenschappelijke persoon, den Directeur van PTT die aan het hoofd staat van beide postkantoren.

Baarn heeft een Lyceum, een Schouwburg en een bioscoop, waarvan ook de Soesters geregeld gebruik maken. Er is een vereeniging van huisvrouwen voor beide gemeenten, en één vereeniging tot bescherming van dieren. De winkelstand van Baarn, welke zich concentreert in de kom van het dorp, heeft veel Soester klanten. Er zijn te Soest geen apotheken, te Baarn wel. De telefoon voorziet in de behoefte. Het reizigersverkeer voor Amsterdam gaat voor de Soesters door Baarn. Het autobusverkeer tusschen Soest en Baarn brengt natuurlijk herhaaldelijk telefoongebruik mee en zoo zijn er ongetwijfeld nog tal van banden tusschen beide gemeenten waarbij de telefoon het hulpmiddel is. De statistiek zal dat ongetwijfeld uitwijzen, kan dat zelfs preciseeren.

Wij zouden de vraag willen stellen: wordt nu de stad Utrecht met haar veruitgestrekt telefoonnet, omvattende ettelijke kleinere omliggende gemeenten, daarvan ook afgesneden? Dat zou zelfs zulk een geweldige desorganisatie in het van zelve gegroeid verkeer geven, dat de heele provincie in opstand zou komen tegen zulk een vandalisme. Soest en Baarn liggen te dicht bij elkaar om deze barricadeering zonder schade voor het economisch leven te

doen plaats hebben. Wat is er niet veel dat we ons beider bezit noemen. Gaan onze Soesters niet even prat op het paleis in Soestdijk als de Baarnaars? Is de Naald niet onze gemeenschappelijke Naald? Moeten die beide monumenten nu steeds meer de grenspalen worden? Moet nu hier op kleine schaal een ontreddering worden bewerkstelligd, terwijl we in het groote verkeer de belemmerende muren zooveel mogelijk trachten omver te halen? Zal nu, in tegenstelling met het algemeene streven naar grensvermindering en -laat ons het noemen- grensverzwakking, onze PTT-dienst juist hier in Soest en Baarn zulk een scheidsmuur gaan optrekken? Het besluit ligt er inderdaad. We gaan hiermee een stap terug.

Maar nog hebben wij hoop dat dit funeste besluit kan worden ongedaan gemaakt. Soest en Baarn hebben er beide evenveel en zéér veel belang bij. Alle rangen en standen zijn gebaat bij een herziening van dit plan. Reeds eerder zijn genomen besluiten gewijzigd onder een gerechtvaardigden drang der publieke opinie. De PTT heeft meermalen getoond een open oog te hebben voor gerechtvaardigde opbouwende becritiseering. Moge dat ook nu het geval zijn en leiden tot herziening van het genomen besluit'. Het gezamenlijk optreden van Soest en Baarn, toch wel uniek in de vooroorlogse relatie tussen beide gemeenten, leidde niet tot het gewenste resultaat.

De PTT handhaafde haar beslissing. Soest (02955) en Baarn (02954) kreeg ieder een eigen netnummer en daarmee was de scheiding van het telefoonnet een feit. Pas veel later, na nog weer een kengetalwisseling, kwam er niet alleen voor beide gemeenten maar ook voor andere gemeenten in Gooi en Eemland hetzelfde, huidige netnummer: 035.

Over de auteur:

Jan van Steendelaar, journalist en kenner van Soest, beschikt over een omvangrijk archief. Hij raadpleegt archieven in Soest, maar ook daarbuiten. Verder leveren gesprekken en bijdragen van lezers interessante verhalen op. In Baarn is Van Steendelaar recent bekend(er) geworden door zijn boek *Baarn zoals 't was*.

Noot van de redactie:

dit artikel werd welwillend voor publicatie in *Baerne* ter beschikking gesteld door de auteur. Het verscheen eerder in de *Soester Courant* van 3 januari 2008 in de historische rubriek 'Van heidehut tot residence'.

EEN ONDERNEMENDE FAMILIE VAN STAND (DEEL 1)

Een schets van het leven van de heer J.A.M. ('Joop') Sterneberg¹, oud-directeur Conimex

door **Frits Booy**

Op 12 januari jl. overleed de heer Joop Sterneberg, een vooraanstaand Baarnaar. In 2002 sprak Frits Booy met hem, voor een artikel in het Baarnnummer van de Stichting Tussen Vecht en Eem, dat echter toen niet kon worden gepubliceerd. Deel 1 van dit gesprek drukken we nu hieronder af, ter herinnering aan de heer Sterneberg. Deel 2 verschijnt in het juninummer van *Baerne*.

De familie Sterneberg komt oorspronkelijk uit Duitsland en is katholiek. Aan het woord is de heer Sterneberg. Velen van mijn voorouders behoorden tot de betere standen zoals brouwer, burgemeester, textiel- en tabaksfabrikant en bankier. Het familiewapen van onze tak is een zilveren ster op een donkere achtergrond, daarboven een helm met open vizier. De stamboom begint met Johann Sterneberg die in 1445 door de bisschop van Münster werd beleend met Sergeshove onder Warendorf. In 1714 werd een van mijn voorouders burger van Münster. Mijn overgrootvader Sterneberg² trok van Münster naar Amsterdam, was daar sinds 1819 werkzaam bij de firma Kaupé & Wilde en werd in

1835 firmant. Het gezin van mijn grootouders Sterneberg woonde aan de Keizersgracht, zij hadden zeven jongens en een meisje. Mijn grootmoeder werd al vroeg weduwe, ze was toen 35 jaar. Daarom zijn mijn vader en zijn broers allemaal op het internaat van de paters Jezuïeten in Katwijk geweest. Op dat college gaven ook familieleden les.

*De heer J.A.M. ('Joop') Sterneberg, ca. 1960
(foto Herman van Dam)*

Grootvader, vader en enkele ooms Sterneberg zaten in de tabak. Grootvader zat in de firma Sterneberg en Zoon, handel in allerhande producten, en in de firma Hermanus Oldenkott³ & Zoonen, tabakskerverij en sigarenfabriek te Amsterdam. Enkele zonen van hem zaten later ook in de firma Oldenkott en Zoonen, die ook was gevestigd in Amersfoort. Ze maakten pruimtabak en pijptabak. Door de opkomst van de sigarettenindustrie is het misgegaan.

Ouders en oudere zuster en broers

Mijn ouders⁴ woonden als kind beiden in Amsterdam, na hun trouwen woonden ze in Amsterdam, daarna in Bussum en sinds 1904 in Baarn. Mijn moeder was een Schmedding, geboren in Liverpool. Haar Nederlandse vader was daar correspondent voor een Nederlandse krant. Haar moeder was een Engelse. De Schmeddingen komen ook uit Amsterdam; er zijn boeken over beide families en mijn vaders familie staat in de reeks *Nederland's Patriciaat*⁵. Mijn ouders kwamen in Baarn wonen vanwege een groter huis en de hier woonachtige familieleden. Mijn grootmoeder Sterneberg⁶ woonde op latere leeftijd met haar enige dochter⁷ op de hoek Javalaan/Cantonlaan. Die tante is bij ons in huis gekomen na grootmoeders dood. Een broer van mijn vader, Alfons⁸, heeft 'Eemhoeve' aan de Eemweg laten bouwen en oom Eduard Sterneberg⁹ woonde in de Faas Eliaslaan. Mijn vader zat in de firma Van Delden & Co, tabakskerverij en grossiers in tabak in

Amsterdam, op de Prins Hendrikkade, naast het Victoriahotel. Als kind zag ik daar hoe de sigaren gekruid werden. Die kruiden zaten in grote blauwe Delftse potten. Zo'n pot werd in een net naar beneden gehaald, want hij was van porselein dus breekbaar. Papa had winkels in Bussum en Weesp en een tabakskerverij in Nijmegen. Mijn familie is nooit in Nederlands-Indië geweest, ze hadden wel relaties met tabaksmensen in Duitsland.

Ons huis, Mollerusstraat 3 in Baarn, dateert uit 1880 en werd vóór ons bewoond door een arts. Diens koetshuis is voor ons verbouwd tot een kolenschuur en een fietsenschuur. We woonden er met veertien (!) personen: onze ouders, de vijf oudste kinderen¹⁰, de vier jongsten¹¹ onder wie ik, kinderjuffrouw Hendrika (Rika) Bosch, een dienstbode en een keukenmeisje. Het was en is een vrij groot huis met ook nog slaapkamers op zolder. We hadden – maar niet intern – ook een werkster, iemand voor de kousen en iemand voor het linnengoed. De jongens sliepen met z'n tweeën op een kamer, het jongste meisje sliep bij onze kinderjuf. De vier jongsten aten met haar in de kinderkamer, de oudere kinderen aten in de eetkamer, tenzij er gasten waren. Aan tafel werd er bediend door de dienstbode; moeder belde met een drukbelletje aan de lamp, als er moest worden opgediend of afgeruimd. Vader rookte uiteraard zijn eigen sigaren, hij dronk elke dag jenever en deed een likeurtje in de borrel. Mijn moeder dronk port, ze aten

er niets bij. Met visite dronken ze na tafel rode Franse wijn, die schonken ze zelf in, zonder kaas of iets erbij.

Mama was zeer modieus, ze ging naar de Bonneterie in Amsterdam tot grote ergernis van mijn vader, want het was hem allemaal veel te duur. Ze droeg heel chique hoeden, japonnen en handschoenen. Eens stapte ze uit de trein en kwam te vallen door haar nauwe lange rok, die toen in de mode was! Mijn oudste zuster en broer mochten met haar

mee gaan winkelen. Wij, de jongsten, kregen de kleren van de ouderen, gekeerd en verkort, we hadden ook capes tegen de regen. Een huisnaaister zorgde daar allemaal voor. Er kwamen ook zichtzendingen van de firma Ockhuizen in de Laanstraat. Mijn ouders gingen naar de Stadsschouwburg en naar het Concertgebouw in Amsterdam. Alleen de oudste twee kinderen mochten wel eens mee. Mijn ouders hielden van Bach en Beethoven, Debussy enzo was te modern, ze waren geen operaliefhebbers.

Het gezin Sterneberg in augustus 1924, in de tuin van hun huis Mollerusstraat 3 te Baarn. V.l.n.r. staand: beide ouders, Maud (met parasol), zittend links: Joop, daarnaast Ton (foto part. coll.)

Mijn vader en zijn zuster Sophie waren lid van een literaire club, 'De violier' of zoiets, in Amsterdam op de Nieuwezijds Voorburgwal. Daar kwamen schrijvers als Alberdingk Thijm, Schaepman (familie van mijn vrouw) en architect Joseph Cuypers (ook familie, getrouwd met een Povel). Andere Tachtigers kwamen er niet.

Mijn ouders hadden invloedrijke kennissen zoals meneer Patijn, die had veel te vertellen, de families Thijm, Fischer en Gielsens, allen katholiek. Ze waren vrij liberaal, want ze hadden vele niet-katholieke relaties, bijvoorbeeld de Korthals Altessen en de Mijnsens. Ze speelden met hun vrienden en kennissen whist en domino. Domino speelden ze op zondag met een borrel, vanaf een uur of vier tot dinertijd. Mijn ouders moesten ook per se op dat en dat uur bij mijn grootmoeder Sterneberg op bezoek. Daar had mijn moeder zo het land aan, dat ze vaak niet meeging. Grootmoeder was een moeilijk mens, maar ze had het ook niet gemakkelijk gehad als jonge weduwe. Ze was dominant en verwende ons niet, we kregen limonade zonder een koekje en moesten rechtop zitten. Ze had haar voorkeuren wat kleinkinderen betreft, wij waren misschien wel te deftig.

Mijn familie was druk in het sociale leven, leden van mijn moeders familie zaten in het bestuur van het Onze-Lieve-Vrouwegasthuis in Amsterdam. Mijn vader deed niet aan politiek,

maar stemde natuurlijk de Katholieke Staatspartij. Hij was bestuurslid van de Sint-Nicolaaskerk in Baarn en zat hier in allerlei verenigingen. Hij was penningmeester van 'Vincentius', een vereniging voor onder andere armenzorg met een eigen gebouw, het Nicolaasgebouw, in de Hoofdstraat, waar nu de Baarnse Openbare Bibliotheek is. Mensen helpen was zijn specialiteit. Katholieke behoeftige mensen kregen van 'Vincentius' geen geld maar bonnetjes om eten te kopen bij katholieke winkeliers maar dat hoefde niet per se: onder anderen kruidenier Daatselaar op de Stationsweg en slager Blom in de Laanstraat. In het Nicolaasgebouw kwam de rooms-katholieke jeugd voor de bibliotheek en de opvoeringen van de toneelclub.

Mijn oudere broers en zuster waren bevriend met heel veel niet-katholieke jongeren zoals van Patijn, Snethlage en Meerburg (domineesfamilies!). Ze kenden elkaar van de Oorsprongschool, er was toen nog geen katholieke lagere school. Daarna gingen ze naar het lyceum in Bussum. Ze zaten op de tennisclub, maar speelden geen hockey; er was toen nog geen hockeyclub in Baarn. We hadden telefoon, radio, een opdraaigrammofoon met zo'n toeter en een grote boekenkast met een lexicon erin en werken van Vondel, Alberdingk Thijm en Schaepman. Er was een bepaald vak met boeken die niet voor kinderen waren bestemd. We lazen *De Tijd* en de *Katholieke Illustratie*.

Het Leven kwam er bij ons niet in, dat werd ordinair gevonden door foto's over badmode.

Enkele oudere familieleden, onder wie een zuster van mijn moeder, zaten in het klooster. Vader was zeer geïnteresseerd in de godsdienst, zong in het koor met organist Van Benthem en deed mee aan de Stille Omgang in Amsterdam. Ik was veertien toen hij overleed aan suikerziekte. Dat was in die tijd verschrikkelijk, met dat getob met al die insuline-injecties. Het was een zware slag; na zijn dood is zijn zaak geliquideerd.

Vroege kinderjaren

Als kind heb ik altijd op Mollerusstraat 3 gewoond. Ik sliep met mijn jongste broer Tonnie op de eerste verdieping, aan de voorkant sliep juf met mijn zuster Maud. Wij vier jongsten stonden om ongeveer zeven uur op en wasten ons in kommen met koud water, we hadden geen verwarming boven, maar er was wel een geiser voor de badkamer. De tuinjongen, Wim van Gelder, kwam elke morgen vroeg de kolenkachels verzorgen, die werden gestookt met cokes gemengd met antraciet. Juf controleerde of je je goed had gewassen. Het

vroor vaak flink, we hadden 's morgens dikwijls helemaal witte dekens. Als kleine jongen droeg ik een jurkje of een nachtpon. Na het wassen gingen we met juf ontbijten in de kinderkamer, ernaast was een kamer voor het spelen en leren. Beneden waren ook de eetkamer en de salon, die alleen op zondag en met visite werd gebruikt. Er stond een piano in; Maud kreeg pianoles van juffrouw Kuijer. Als ontbijt aten we witte en bruine boterhammen, met jam en een plak koek en we dronken bekers thee. Dan met de fiets naar school.

De achtertuin van Mollerusstraat 3, circa 1940 (foto part. coll.)

Ik ben niet naar de kleuterschool geweest, de juffrouw hield ons bezig. We moesten hardop lezen, heel korte verhaaltjes uit boeken met een slappe kaft, we hadden een schoolbord en leesplankjes, van Ot en Sien, dacht ik. We speelden met heel mooie tinnen soldaten en een groot fort, een pakhuis, een paard en wagen met tonnetjes en een kruidenierswinkel. Mijn zuster had een heel groot poppenhuis met verdiepingen. We deden ook spelletjes: ganzenborden, triktrak, weinig kaartspelletjes, domino, dammen, sjoelen, de oudere broers schaakten. Ik las graag, geweldige boeken vond ik *Paddeltje*, *Dik Trom*, *Pietje Bell* en een boek over Amsterdam.

Bij de lunch aten we boterhammen met kaas en vlees, maar ook met muisjes en chocoladehagel. Het avondeten bestond altijd uit soep, vlees, groente, aardappels en een toetje. Dat toetje aten we bij de ouders in de eetkamer.

Na het eten baden we met onze ouders het rozenhoedje, voor de kleintjes was dat verplicht, voor de oudere kinderen niet. We waren wel goed katholiek maar niet kwezelachtig, met school gingen we elke dag naar de kerk en zondags één keer met het hele gezin. Mijn vader ging zondagsmiddags naar de vesper, daar was hij dol op, voor moeder was één keer op zondag naar de kerk genoeg.

Na vaders dood heeft moeder ervoor gezorgd, dat onze kinderjuffrouw weesmoeder werd van het weeshuis in Kuilenburg. Eeuwen geleden had gravin Elisabeth van Kuilenburg bepaald, dat daar altijd een katholieke moeder en een protestante vader (of andersom) moesten zijn. Als jongen mocht ik met mijn jongste zusje daar logeren, ik op de jongensafdeling en zij bij de meisjes. Ik vond het verrukkelijk. Met juf Bosch heb ik altijd contact gehouden, in de oorlog is ze overleden.

Ons bed opmaken hoefden we niet, dat deed het meisje, maar we moesten het wel elke dag afhalen. 's Avonds, na het eten, moesten we bij toerbeurt meehelpen met de afwas. De – vaak Duitse – dienstmeisjes waren dan te moe en wij konden dat ook wel doen, vond mijn moeder. Ik was er dol op, want ik was nieuwsgierig naar taal en sprak vloeiend Duits, toen ik een jaar of negen was.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog kregen we veel bezoek en logés. Bijzondere gasten waren de Vlaamse schrijvers Felix Timmermans en Karel van den Oever, die waren uit hun land gevlucht voor de Duitsers. We vonden dat maar niets, want zij kregen alle aandacht. Na 1918 waren er zeker een half jaar Weense en Duitse kinderen in huis en een meisje uit Budapest. Mijn vrouw en ik zijn later geweldig gefêteerd in Wenen door een van de logeetjes van toen.

Noten:

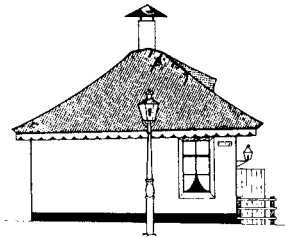
1. Jozef Anton Maria Sterneberg (geb. 13-2-1912 te Baarn, overl. 12-1-2008 te Baarn).
2. Jodocus Henricus Josephus Sterneberg (geb. 26-11-1800 te Münster, overl. 12-12-1867 te Amsterdam), firmant van Kaupé & Wilde, commissiehandel in katoen en allerhande producten te Amsterdam, oprichter en firmant van Sterneberg & Zoon, handel in producten te Amsterdam, zoon van Franz Joseph Anton Sterneberg en Maria Anna Heitgress, trouwde op 15/19-5-1829 te Amsterdam met Sophia Theodora Francisca Victoria Wilde (geb. 7-10-1807 te Amsterdam, overl. 14-9-1871), firmant van Sterneberg & Zoon te Amsterdam, dochter van Franz Wilhelm Josef Wilde en Christina Maria Oldenkott.
3. Zie vorige noot.
4. Joseph August Maria Sterneberg (geb. 1-6-1868 te Amsterdam, overl. 9-3-1926 te Baarn) trouwde op 26-9-1898 te Breda met Maud Eveline Schmedding (geb. 21-9-1873 te Seacombe, Chester (Groot-Brittannië), overl. 18-5-1952 te Baarn), dochter van Franciscus Wilhelmus Schmedding en Jane Edwards.
5. *Nederland's Patriciaat. Genealogieën van bekende geslachten*, 69e jaargang, 's-Gravenhage, 1985, p. 186-204.
6. Maria Theresia Elisabeth Povel (geb. 14-10-1839 te Amsterdam, overl. 18-10-1918 te Baarn), dochter van Bernard Anton Povel en Clara Frederika Brück, trouwde op 25/26-9-1861 te Amsterdam met Everhard Hugo Sterneberg (geb. 15-3-1838 te Amsterdam, overl. 3-1-1875 te Rosmalen).
7. Maria Josephina Sophia Sterneberg (1862-1955).
8. Alphonsus Maria Antonius Franciscus Sterneberg (1863-1944), firmant van Hermanus Oldenkott & Zoonen te Amsterdam en te Amersfoort.
9. Eduard Frederik Maria Sterneberg (1865-1932), mede-oprichter en firmant van Herman Driessen & Co., tabakshandel te Amsterdam en firmant van Laarman & Co., tabakskerverij en -fabriek te Amsterdam.
10. Hugo Herman Marie Sterneberg (1899-1974); Lilly Sophia Maria Sterneberg (1900-1975), getrouwd met mr. Aleid Pieter Korthals Altes (1903-1984), burgemeester van Oosterhesselen, Markelo en Zeist; Alphonse Jozef Maria Sterneberg (1902-1976), mede-oprichter en directeur Conimex B.V., fabriek van rijsttafelproducten te Baarn, gemeenteraadslid en wethouder van Baarn; Leo Herman Maria Sterneberg (1903-1977); Paul Arnold Maria Sterneberg (1904-1993), sigarenfabrikant

te Roosendaal, daarna oprichter en directeur van Roan N.V., fabriek van Indische producten te Baarn, getrouwd met Maria Ida Wilhelmina Sophia Korthals Altes (1917-1994).

11. Frans Eduard Marie Sterneberg (1907-1974), pastoor te Utrecht, Dokkum en Haren (Gr.); Maud Emilie Maria Sterneberg (1909-1985), getrouwd met jhr. Alfred Eric Rutgers van Rozenburg (1912), firmant van P. de Bruyn

B.V., wijnkopers te Nijmegen; Jozef Anton Maria Sterneberg (geb. 13-2-1912), directeur Conimex B.V., op 1/4 juni 1949 te Baarn getrouwd met Madeleine Jeanne Marie Louise de Poorter (geb. 26-1-1924 te 's-Gravenhage, overl. 7-10-2001 te Baarn), dochter van Jan Joseph Willem Marie de Poorter (grindmijnenexploitant) en Johanna Maria Louise Rive; Anton Joseph Maria Sterneberg (1916-1979), medewerker van Conimex.

VERENIGINGSNIEUWS

Programma voorjaar 2008

■ Donderdag 24 april Lezing over de muzikaalste villa van Baarn ofwel de geschiedenis van Philips' Phonografische Industrie, door de heer L. Boudewijns te Baarn

De lezing vindt plaats in Cultureel Centrum 'De Speeldoos'.
Rembrandtlaan 35 te Baarn. Aanvang 20.00 uur, zaal open om 19.30 uur.
Kaarten van de lezing aan de zaal.
Leden gratis / niet leden € 3,50 p.p.

Foto boven: voorzitter Teun Stein heet de aanwezigen welkom op de Nieuwjaarsreceptie 2008 van de kring. Foto onder: links: Theo van den Bosch, rechts: Jan van Berkum, in het midden half zichtbaar: Ad Peeters (foto's Arie Twigt)

Boekbespreking

Mooi boek over Baarnse brandweer

In 2007 verscheen een vuurrood boekwerk met de titel *Waarom redden?* onder redactie van Leen Bakker, Maartje Hormes en Maran Olthoff. Het gaat over de geschiedenis van de brandweerkorpsen van Baarn en Lage Vuursche. Het boek is door Katinka Hormes mooi vorm gegeven: het heeft een uitbundige en afwisselende opmaak en is geïllustreerd met vele foto's in zwartwit en kleur uit heden en verleden. Talloze zakelijke gegevens worden in een juiste dosering afgewisseld met persoonlijke noten als anekdotes en interviews. De persoonlijke opvattingen en gevoelens van enkele brandweermannen (tot zelfs drie generaties aan toe!) en van een brand-

weervrouw geven aan wat er binnen het korps leeft en wat mensen boeit in dit vak. Na een inleiding over de beginjaren van de brandweer van Baarn en die van Lage Vuursche krijgen we veel informatie over de historische ontwikkeling van materiaal en materieel als kazernes, wagens, spuiten en vaandels. De lokale brandweercultuur blijkt uit de activiteiten van een gezelligheidsclub en een personeelsvereniging, uit vergaande hulpvaardigheid en de goede band met de brandweer van de Italiaanse plaats Salò. Ook belangrijke nevenactiviteiten als opleidingen, wedstrijden, jeugdbrandweer, preventie en beveiliging worden in dit boek belicht.

Een aardige vondst is een reeks krantenberichten over branden uit de geschiedenis van Baarn, beginnend in 1897, die men onderaan enkele bladzijden aantreft. Het is alleen jammer dat deze historische informatie niet verder gaat dan het jaar 1939.

Helaas zitten er storende fouten en slordigheden in dit boek. Zo staat er op blz. 23 dat een grote brandweerman een kleine brandweerman *letterlijk* het blussen van brand en dergelijke met de paplepel bijbrengt. (Hij is dus *werkelijk* met een paplepel bezig!) Op blz. 27 staat: Jacco verteld i.p.v. vertelt. En het is merkwaardig dat op blz. 34 de voornamen van twee notarissen voluit worden vermeld, terwijl anderen alleen met voorletters worden aangeduid.

Op blz. 6 is er sprake van de burgemeester van Baarn en Soest in 1836, maar beide dorpen hadden toen ieder een eigen burgemeester. De restanten van een

oude brandweerspuit worden tweemaal afgebeeld: eenmaal met 1926 en eenmaal met 1890 als bouwjaar.

Bij de foto-onderschriften is men niet consequent te werk gegaan, want niet alle foto's hebben een onderschrift en niet alle oude foto's zijn gedateerd.

De foto op de voorzijde van het boek toont een man die een paard probeert te redden, maar op het redden van dieren, het assisteren bij verkeersongelukken e.d. wordt in het boek nauwelijks ingegaan, hoewel enkele foto's er wel naar verwijzen. Je zou toch voorop dit boek een foto met blussende brandweerlieden verwachten.

Het uitgeven en redigeren van boeken is nu eenmaal een specifiek vak, dat niet moet worden onderschat!

Al met al is *Waarom redden?* een mooi en prettig leesbaar boek met veel interessante informatie en foto's, dat een gevarieerd beeld geeft van de geschiedenis, de sfeer en de werkzaamheden van de brandweer van Baarn en eertijds van Lage Vuursche.

fb

Waarom redden? De mens achter de brandweer van Baarn, Baarn, Drukkerij Bakker Baarn, 2007, € 17,95.

De hier afgebeelde gevelsteen is in het bezit van de Oudheidkamer. Wij vragen de lezers naar de herkomst ervan: straat, huisnummer, et cetera. Reacties gaarne aan de algemeen secretaris (zie het colofon op bladzijde 1). Mocht in de huizen van leden van onze vereniging een eerste steen of gevelsteen (naamsteen) voorkomen, dan vragen wij hen om gegevens en een duidelijke (digitale) foto daarvan. Dit in verband met de voorbereiding van een (eventuele) expositie later dit jaar. Bij voorbaat dank!

Boekbespreking

Lag Amersfoort aan zee?

Na vijftwintig jaar onderzoek in de archieven van het Waterschap komt de schrijfster van dit fraai uitgevoerde boek tot een ander beeld van de geschiedenis van het Eemland en de rivier de Eem dan het gangbare. Zij doet dat op een zodanig vlotte wijze dat het voor een leek goed te volgen is. Door het boek bladerend, gaat kijken al snel over in lezen. In onze tijd van beeldcultuur is dat een mooie prestatie. Op praktisch iedere bladzijde komt wel een landkaart of een foto voor, die de vlot geschreven tekst ondersteunt. Om bijvoorbeeld de vroegere staat van het Eemland als moeras zichtbaar te maken zijn foto's uit vergelijkbare gebieden, de Friese

Alde Faenen en het Poolse Biebrza moeras, bij dat tekstdeel afgedrukt. Dat geeft een goede indruk hoe het er hier vroeger uitgezien kan hebben.

Eemland was oorspronkelijk een onderdeel van Almere, een zoet- of brakwaterbekken, waarvan destijds een breed en ononderbroken moeras aan Amersfoort grensde, voordat de Zuiderzee ontstond. Bunschoten was daarin een eiland. Eigenlijk lag Amersfoort dus niet aan zee, maar aan het moeras. Dat klinkt echter minder aardig voor een boektitel.

Dat Amersfoort het nog benauwd kreeg met dat moeras, kwam doordat men bij Renswoude zoveel turf afgroef, dat de natuurlijke waterscheiding tussen de Rijn en het moeras verdween en de stad het toegevoerde water niet meer kwijt kon, zeker niet als de Grebbedijk ooit nog eens zou doorbreken.

Gezicht op de Eem vanuit het noordwesten in de richting van Amersfoort met de trekschuit en het jaagpad waarop het paard loopt op de Soester oever. Gravure van Jan de Beyer, 1756 (ill. uit besproken boek)

Kaart gedrukt door P. Kaerius in het begin van de 17e eeuw (ill. uit besproken boek)

Ook over Baarn, Eembrugge en Soest vindt u nogal wat informatie. Bijvoorbeeld dat de Baarnaars hun gewonterechten lieten veilig stellen toen de landvoogd, de hertog van Alva, deze schriftelijk liet vastleggen: 'De inwoners van Baarn hebben het recht om bij elk paar gelijke personen jaarlijks twee dagwerk turf te mogen graven uit een bepaald veengebied gelegen tussen de Vuursche en het Heetveld (heideveld) van Baarn, maar alleen voor eigen gebruik.' Jammer dat de turf op is. En dat de Soesters het aan de stok kregen met de burgemeester van Utrecht, Johan Boll, over een weg die hij afsloot om zelf te bepalen, wie hij doorliet, wat in strijd is met het algemeen welvaren en de oude

gewoonten van Soest. Voor wie zich maar iets voor de geschiedenis van onze omgeving interesseert is dit niet alleen een heel leesbaar boek, maar ook een gedegen naslagwerk met een opgave van vijf bladzijden bronnen en literatuur. In 2009 kunnen we deel 2 verwachten.

at

Amersfoort lag aan zee, Waterschapskroniek Vallei & Eem, deel 1 (777 – 1616), door Margriet Mijnsen-Dutilh, uitgave Spou/Waterschap Vallei & Eem, Utrecht/Leusden 2007, ISBN 978-90-5479-071-6, € 30,-

Utrechts oudste kloosters: van Sint-Salvator tot Sint Paulus

De ontwikkeling van de monastieke traditie binnen de Utrechtse kerk vanaf de tijd van Willibrord tot in de twaalfde eeuw

Utrecht kent een lange en belangrijke monastieke traditie. Het is immers in een kloosterlijke instelling – het omstreeks 695 door Willibrord gestichte en in de eerste plaats aan Sint-Salvator gewijde *monasterium* of missieklooster – dat de Utrechtse kerk haar basis heeft gehad. Als monastieke opvolgster van dit oude Utrechtse *monasterium* werd omstreeks het jaar 1000 door bisschop Ansfried op de Hohorst bij Amersfoort een nieuwe kloostergemeenschap gevormd. Deze gemeenschap, niet lang na het ontstaan ervan georganiseerd als benedictijner abdij, werd voorts rond 1050 door bisschop Bernold overgebracht naar de stad Utrecht, waar ze als Sint-Paulusabdij naast de kapittels aldaar en in de entourage van de bisschop een belangrijke plaats ging innemen. Over de monastieke traditie in Utrecht en de ontwikkeling ervan, van Sint-Salvator tot Sint-Paulus, verhaalt dit boekje.

Oproep

De werkgroep Oudheidkamer kan nieuwe vrijwilligers (m/v) goed gebruiken, en wel voor diverse werkzaamheden in de Oudheidkamer van de Historische Kring Baerne. Het betreft hier onder andere taken als archiveren van documenten (waarvoor enig inzicht en zorg-

De publicatie telt ca. 112 bladzijden, is ruim voorzien van illustraties en is begin oktober 2007 verschenen. De winkelprijs bedraagt € 10,50.

Als lid van de Historische Kring Baerne kunt u dit boek tegen een gereduceerde prijs aanschaffen. Hiermee profiteert u van een aantrekkelijke korting en krijgt u het boekje ook (zonder bijkomende kosten) thuisbezorgd.

U kunt van dit aanbod gebruik maken door een bedrag van € 8,50 over te maken op girorekening nummer 40 41 43 2 ten name van de auteur: Charlotte J.C. Broer, Stadionlaan 41, 3583 RB Utrecht, onder vermelding van 'Utrechts oudste kloosters'. U dient er wel voor te zorgen dat op de overschrijving duidelijk uw naam en adres zijn vermeld. Na ontvangst van uw betaling zal het u zo spoedig mogelijk worden toegezonden.

Deze aanbieding geldt tot eind mei 2008!

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot: C. Broer, Stadionlaan 41, 3583 RB Utrecht, tel. 030-254 1994, e-post: cjcbroer@casema.nl.

vuldigheid vereist zijn), het scannen van foto's et cetera (u wordt daarin wegwijs gemaakt!) en het digitaliseren van objecten. Voor nadere informatie kunt u bellen met of schrijven naar de algemeen secretaris: Joke Veldhuysen-Hogenaar (zie het colofon op bladzijde 1).

Baarnse Jongedameskostschool 'Erica' omstreeks 1885

Van bovenstaande foto (foto coll. HKB) zijn veel gegevens bekend, behalve de namen van de jongedames, op één na. Naar de overige namen zijn we op zoek. Al heeft uw oma niet op deze school gezeten, maar weet u er toch wat over te vertellen, dan horen wij dat graag. Om u op weg te helpen geven we u een paar gegevens, die ijverige onderzoekers aan de foto toevoegden:

In het midden zien we mej. L.J.D. Steringa Kuyper met haar breikous, die van 1882 tot 1889 op 'Erica' regeerde. De jongedames rusten juist van een partij croquet uit. De tuinman staat er nieuwsgierig bij en de dienstmeisjes voor het dakraam zijn niet minder nieuwsgierig.

Villa 'Erica' werd in 1823 gebouwd en heeft tot 1892 dienst gedaan. Toen werd zij vervangen door een fraai gebouw, dat in 1926 werd gesloopt. Over het terrein werd de d'Aulnislaan aangelegd.

In 1864 kwam er behoefte aan een jongedameschool. De gemeente kocht de villa 'Land- en Zeezicht' voor fl 6.500,- en liet er een school naast bouwen.

De inrichting werd verhuurd aan mej. Brouwer uit Gouda, die haar tot bloei bracht. Haar opvolgster was mej. Pareau van 1866 tot 1882. Daarna kwam de mejuffrouw, die op de foto staat. Zij gaf de kostschool de naam 'Erica'.

In 1923 werd de school, die dus naast de villa stond, opgeheven en kwam er een cartonnage fabriek in. Later kwam hier de (muisjes)fabriek van F. de Ruijter en Zn.

Correcties en aanvullingen

In *Baerne* van december 2007 (p. 30 en 31) werd abusievelijk de naam Hilkje Baarslag-Cozijnsen vermeld. Dit is onjuist. Het moet zijn Hijlkjen Baarslag-Cozijnsen.

Van de penningmeester

Contributie 2008

Op de algemene ledenvergadering van maart 2007 werd besloten de contributie voor 2008 op hetzelfde niveau te handhaven, t.w. € 14.00 per adres. Gehandhaafd blijft, dat een alleenstaand lid één introduc e, zonder betaling, mee mag nemen naar lezingen en diavoorstellingen. In andere gevallen dient voor personen – buiten gezinsverband – € 3.50 p.p. per keer betaald te worden.

De contributie 2009 wordt vastgesteld op de ledenvergadering van donderdag 27 maart 2008.

Bijdrage verzendkosten Baerne

Binnen Baarn wordt Baerne nog altijd door vrijwilligers bezorgd, daar zijn we heel gelukkig mee. Buiten Baarn is daar inmiddels € 7.50 per jaar mee gemoeid. Dit hebt u al vernomen uit de brief die meegezonden werd met Baerne nr 4 van 2007. Velen van u hebben reeds gehoor gegeven aan het verzoek deze bijdrage vrijwillig over te maken. Rondom Baarn en in Soest werd tot 1 december de Baerne ook nog persoonlijk bezorgd. Helaas is dat komen te vervallen. Met de Baerne van december j.l. of met die van maart a.s. verzoekt het bestuur ook u de vrijwillige bijdrage voor de verzendkosten over te maken.

G. Roskamp

Inleverdatum kopij juninummer 2008: uiterlijk 15 april 2008

Tekst aanleveren als platte tekst, uitsluitend **als bijlage** bij e-mail; of op diskette, cd of dvd.

Foto's – scherp en van goede kwaliteit – zwart/wit en in originele staat, op cd of dvd (**niet** op diskette!). Gezet in een jpg. of tif. bestand  n van voldoende grootte (minimaal ca. 500 kb).

Het aangeleverde materiaal wordt z.s.m. geretourneerd. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te weigeren en/of te wijzigen.